

An Gannas

Niver 511

Mis-Gortheren 2019

PALORESOW

Geryow gans Esmé Tackley,
skeusennow gans Mike Prince,
folen 6-8

Y'n mis ma ynwedh...

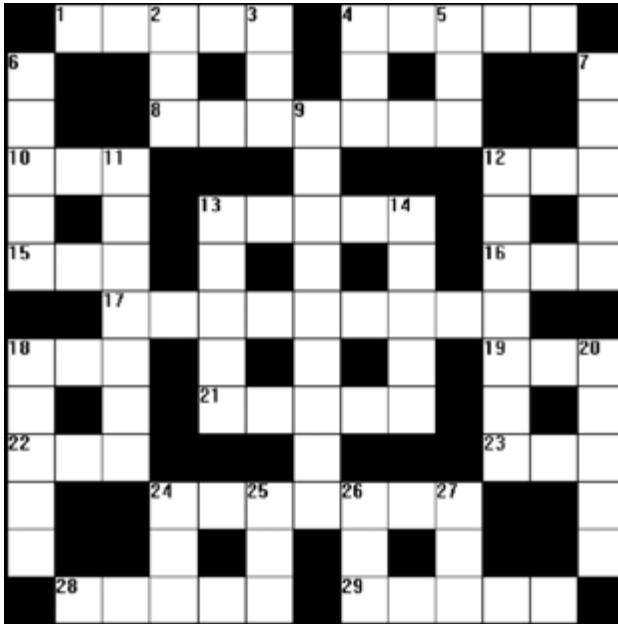
**Farout • Esperanto • Ambosyow
Gesyow • Difyk an Howl • ha moy...**

Krowseryow gans Ray Edwards

??? Folenn a
Jalenjys
????
??

war-nans:

2. Tru! (3)
3. Bagas a henwyn h.e. yn unn rew (3)
4. Diwweyth peswar (3)
5. Pyth (3)
6. Hware (5)
7. Heb meur a dros (5)
9. An mis ma (9)
11. Pedergweyth deg (7)
12. Toul rag treghi pren h.e. (7)
13. An pow dres an Ganel (5)
14. Gweles: mos dhe (5)
18. Nyns yw gorow (5)
20. Redya, ughel an lev (5)
24. Epskop Rom (3)
25. Nyns yw ledan (3)
26. *Den*; liesek (3)
27. Tir ughel ryb an mor (3)

a-dreus:

1. Nyns yw broder (5)
4. Mos a-ji (5)
8. Chasya (7)
10. Sevr (3)
12. Dalleth bywnans (3)
13. Skwychya yn (5)
15. Teyrgweyth tri (3)
16. An kynsa dydh a'n seythun (3)
17. Yeth Keltik Iwerdhon (9)
18. Bronn (3)
19. Hwans krev (3)
21. Karer benow (5)
22. Nyns yw *dydh* (3)
23. Gwartha stevell (3)
24. Skrifas gans jynn (7)
28. Rag golghi (5)
29. Settya dalghenn yn (5)

Gorthybow dhe'n krowseryow Mis-Metheven 2019

Ervirans Felsys Niver 007

Defend dhe-ves onan a'n dhiw lytherenn yn pub pedrek rynnys rag diskudha rastell growseryow kowlwrys. An gorthyp a vydh res nessa mis.

B	E	R	D	N
M	O	L	I	W
R		A		E
E		Y		F
B	U	E	A	K
C	A	G	E	S
Y		N		R
H		A		S
S	T	S	J	A
N	A	N	K	I

Gorthyp mis-Metheven 2019 (Niver 006):

E	R	G	H	I
L		E		T
E	Y	N	D	A
D		E		L
H	E	N	J	I

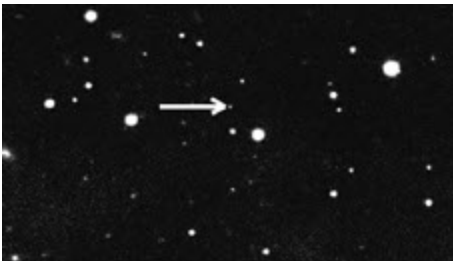
Farout – korf pella y’n Kevreyth Howlek

KORF nowydh diskevrys yw an dra an pella bythkwith aspiys y’n Kevreyth Howlek – ha’n kynsa kevys dhe gavas resegva moy es kankweyth pellder an Norvys dhyworth an Howl.

An para diskevrans a ros dhodho an leshanow ‘Farout’, mes y appoyntyans servadow dhyworth an Unsys Steroniethek Keswlasek yw 2018 VG18.

Ny wor an para y’n eur ma moy a-dro dhe 2018 VG18 es y bellder dres eghen dhyworth an Howl, y dreusvusr nesogas hag y liw. Yn-medh David Tholen, hwitherer dhe Bennskol a Hawaii ha rann an para diskevrans, “Drefen bos 2018 VG18 mar bell, y hwra resek a-dro dhe’n Howl pur lent, dres lycklod ow kemeres moy es 1,000 vledhen dh’y wul.”

Farout a veu gwelys y’n kynsa gans an pellweler 8-meter yn Hawaii, mis Du 2018 hag ena gans nessa hwithrans gans an pellweler Magellan in Chile, hag a fasthas y vosva. A-woles yma skeusen an ebron a dhiskwedh an gorf Farout.

SKEUSEN: Scott S. Sheppard/D. Tholen.

Yth yw es konvedhes prag yth o mar gales kavos an korf ma. Heb dhout, nyns yw possybyl y weles y’n skeusen war an folen ma drefen y vos mar vyghan, hag yn

gwiryonedh yma edhom a skeusen vrasa, mes nyns yw henna possybyl omma.

Yma Farout 120 US (Unnses Steroniethek) – Unn US yw an pellder ynter an Norvys ha’n Howl, hag yw 150 milvil gilometer. Henn yw moy es 3.5 gweyth pella es Plouton dhyworth an Howl.

Drefen y vos mar bell, nyns eus skeusen dhe weles fatel yw an korf, ha nyns eus marnas neb ‘argraf artydh’ anodho, an pyth ny dal bos diskwedhys omma.

Byttegyns, kynth yw Farout korv pella an Kevreyth Howlek bythkwith aspiys, steronydhyon a wor bos taklow a yll mos pella es henna dhyworth an Howl, der aga resegvaow hirgylghek pur ughel. Onan an re ma yw Sedna, planet korr, hag a yll drehedhes pelder a 900 US. Ynwedh yma heb dhout trivilyow a sterennow lostek y’n Gomolen Oort, hag yw desedhys ynter 5,000 ha 100,000 US dhyworth an Howl.

Herwydh an kedhlow kuntellys a-dro dhe Farout bys y’n eur ma, y dreusvusr a hevel bos a-dro dhe 500 kilometer, hag a styr y fia planet korr rond hag y liw skyl-gwynnrudh a brof y hyll bos y gorf rych yn horn.

An diskevrans ma yw y’n gwiryonedh, kowlwrians keswlasek ynter Nihon, Hawaii, Chile ha’n Statys Unys. ♦

Dydhys rag agas dydhlyvrow

PENNSEYTHUN Gernewek 2020 a vydh synsys dhe Westi Sandy Lodge, Tewynblustri ynter dy’Gwener **3/4/2020** ha dy’Sul **5/4/2020**. ♦

William Auld (1924–2006)

WILLIAM Auld o skriker albanek meur y vri, mes nyns ywa aswonnys yn ta yn Alban, namoy yn Breten Veur oll, kyn hwrug skrifa lies lyver hag yw devnydhyes dres oll an bys, ha kynth ova martesen skriker an moyha askorrus y'n bys yn y yeth y honan. Ottomma an acheson: an yeth o Esperanto. Teyrgweyth y feu Auld henwys ombrofyer rag an Piwas Nobel yn Lienn (an unn Piwas Nobel na wrug Alban y waynya na hwath), mes byttegyns, den anaswonnys yw.

Esperanto (hag a styr Gwaytyans) a veu formyes gans Ludwik Lejzer Zamenhof (1859–1917), leshenwys avel an Doktour Esperanto. Yth esa war dowl Zamenhof devisya yeth keswlasek a alsa pub den oll hy dyski, yeth nowydh gans gramasek sempel, kesson hag es y gonvedhes, ha gans gerva ogas dhe ervaow an yethow europek erell.

Bill Auld a veu genys dhe Erith yn Pow Sows yn 1924, mes y gerens albanek a

WILLIAM 'Bill' Auld (1924–2006).

wrug dehweles dhe Ghlaschu hag ev hwath maw. Ev a waynyas skolhegyeth dhe Skol Allan Glen, may hwrug y dhyskadoryon y aswonn avel skoler marthus konnyk. Gwydhelegores freth o y vamm-wynn, ha plegadow o dhodho kavoes lyver yn kever Esperanto yn 1937, hag ev hwath pur yowynk. Dell leverys ev y honan, “Plegadow o dhymm gnas gehaval an yeth, hy thremmynn bredereth-denses.”

Ha Hitler ha Stalin a dhiskleryas bos Esperanto anlachel. Dhe wir, nebes tus a wrug merwel awos aga skoedhyans a'n yeth. Bill Auld a dheuth ha bos lywyer Spitfires dres an Vresel 1939-1945. Wosa an vresel, dehweles dhe Bennskol Glaschu a wrug.

Y gynsa lyver bardhonek yn Esperanto, henwys *Spiro de l'Pasio* (*Anall an Passhyon*), a veu dyllys yn 1952. Yn 1956, y hwrug skrifa y bennobereth *La Infana Raso* (*An Agh Fleghigyow*), bardhonek na veu mes a brynt a-dhia an vlydhen na. Ev o pennskriker lies lyver-termyn keswlasek Esperanto, y'ga

LUDWIK Lejzer Zamenhof (1859-1917).

mysk *Esperanto en Skotlando* (1949–1955), *Esperanto* (1955–1958, 1961–1962), *Monda Kulturo* (1962–1963), *Norda Prismo* (1968–1972), *La Brita Esperantisto* (1973–1999) ha *Fonto* (1980–1987). Ev o Ys-Lywydh an Gowethas Ollvysel Esperanto (*Universal Esperanto Association*) (1977–1980), ha Lywydh an Akademi Esperanto (1979–1983). Yn 2001, ev a ros y guntell bras a lienn Esperanto dhe Lyverva Genethlek Alban.

Ynwedh, ev a drelyas lies ober arall dhe Esperanto, y'ga mysk *La Sonetoj* ha *La Komedio de Eraroj* (Komedi an Kammdybyansow) gans Shakespeare, *Spartako* gans Leslie Mitchell, ha *La Hobito* ha *La Kunularo de l'Ringo* (Arloedh an Bysowyer) gans J.R.R. Tolkien.

Bill Auld a verwys yn 2006, 81 y oes. Kyn na vynnyn ni agan honan dyski ger vyth a Esperanto martesen, y ober a-barth bredereth-denses ha keskonvedhes kesw-lasek re beu marthus. Ottomma rann pur vyghan y bennobereth, *La Infana Raso*:

Saluton, antauloj, jam pasis via horo...
Kuragon, homofratog de ciu hautkoloro
la tempmirago, kiu dialgis nin damninde
nin fine rekunigoa!
Kag dume, palpe, blinde,
ni venas, iras, eroj en ceno kies finon,
ne formas ni nek vidos:
Kuragon kaj obstinon!

Dynnargh, a hendasow, ragowgh re bassys an eur...
 Kemmerewgh kolonn, ow breder a bup liw,
 an miraj-dermyn hag a wrug agan skattra yn dhiguv
 a wra agan dasgesunya!
 Y'n eur ma, yn wann, yn dhall,
 dos a wren, mos a wren, kevrennow yn kadon
 na wren formya ha na wren gweles:
 Kemmerewgh kolonn ha strivewgh!

ARWOEDH a-barth Esperanto.

ESPERANTO

Askorrys gans Matthi Clarke
**Pellwolok
 an Gernewegva**
 a yll bos kevys dre

An Nowodhow 103.9 | 95.2 FM
 Nowodhow berr yn Kernewek
 Radyo Kernow | 2.00 w.h. dy'Sul
 Geryow an dowlenn a yll bos redys
 diworth gwasva Kowethas an Yeth Kernewek:
www.cornish-language.org

Paloresow

An derivadow ma a sewena sesons dinythi a-gynsow a baloresow yn Kernow a veu danvenys gans **Esmé Tackley**. Pyth wra hwarvos y'n seson dinythi hevlena?

Neppyth dhyworth an *West Briton* yn 2016

YMA paloresow ow tinythi unweyth arta yn ranndir an AONB (Ranndir Tekter Naturel a Bris) y'n ranndir An Ros (The Roseland) orth an kynsa prys, dell hevel, a-dhia an 1820ow. Fest a vri yw yn tevri hag a dhiskwedh an paloresow dhe dhas-anedhi yn lent mes yn sur nebes a'ga threvethow kyns. Y'n osweyth Viktorian a-varr y fedhens kemmyn lowr a-dro dhe arvor Kernow dre vras. Ytho gwiw yw solempnyha golok aga dehwelans.

Dew a'n brini jolif ma, rudh aga gelvin, re bia trigys war An Ros a-dhia 2013; breder dhyworth an Lysardh (yonkers a'n kopel derowel ragresek war an Lysardh re wrussa dehweles yn 2001). An vledhen ma, ha nyns esa paloresow erel yn ogas, onan a'n ydhyn eth mes a wel a-varr yn mis Meurth, rag hwilas kesparek (yn gwirhevelepter). Dell dybsyn, y fia bewnans digoweth dhe'n edhen gesys a-dhelergh; henn yw an kas yn fenowgh pan eus kolm krev ynter palores ha tiredh.

Marthys yw natur, byttegyns, hag a-dro dhe dhiw seythen diwettha y klewsyn bos diw balores gwelys arta. Esa y vroder tre? Nag esa. Skon y feu an balores aral aswonys avel benynreydh yowynk. Y'n tor' ma yma kylghyans liwek pur weresek. Ni a wodhva meur yn hy hever seulabrys. Genys orth an Lysardh veu warlena hag ena a-dhia mis Est esa trigys y'n ranndir Lannust gans hy breder hag ydhyn teythek erel, ow hesya ha klusya oll war-barth yn-mysk an balyow

sten. Hemm yw an pyth a wra paloresow yowynk dres aga hynsa ha nessa bledhen – keskowethya, hwithra ha kavos pries ha tiredh nowydh. Byttegyns, an edhen yowynk ma, gans hy bredereth, a erviras bos mis Meurth prys da rag dasvysytya aga thre orth an Lysardh. War an fordh y powesas unn edhen worow ha kesparya gans edhen wedhow a-gynsow, mes an venynreydh ma a besyas, ha wortiwedh gorfenna war An Ros. Sowdhenys ov pub prys fatel wrons i trovya an eyl y gila pan esons i mar omlesys.

Paloresow a yll tinythi pan yns i dew bloodh, po moy gwirhaval yw tri, ytho ny waysyn an kopel ma dhe wul tra vyth moy es arbrevi drehevel neyth, ha hware henn a veu gwelys. Paloresow a gar drehevel neythow. Treweythyow i a dhrehev dew neyth keffrys rag dewysya yntredha. Para Gwithans Palores a withas warnedha 'rag own' ha da o ni dhe wul henna, drefen an venynreydh ma dhe dhasskrifa lyver rewlys palores. Ke yn-rag yn uskis dhe vis Metheven diwedhes. Tri ydhnik a adhvesis yn sewen. Marthys dres eghen – maga unn ydhnik a via revedh, mes tri... dell yellowgh hwi desevas, pes da dres eghen on ni.

Ha wosa mires der an kovadhow, y tybyn bos an diwettha paloresow dhe synsi tiredh hag dinythi a-hys rann an arvor Kernow dhyghow ma a-varr y'n 1820ow. Yma lies le gwiw rag drehevel neyth y'n ranndir, mes ple hwra an ydhyn yowynk ma triga pan asons aga herens, henn yw ankothvos. A wrons i das tresya kammow aga herens ha mos y'n fordh dhe'n Lysardh ha dresto, po

Skousen war an gudhlen ha skeusen folen 7: Palores, Kilgoodh, mis Me 2015. Gwir-pryntya gans © Mike Prince. Meur ras dhodho a'y gummyas rag aga dyllo.

a wrons i gortos, ow kwaytya paloresow erel a wra gwandra dhe vysytya ha'ga throvy a y'n termyn a dheu? Ni a wayt aga holya y'n bledhynnyow a-rag.

Hav yw termyn da rag merkya paloresow – mar kwreugh hwi aga gweles pan esowgh hwi ow kerdhes, gwreugh danvon manylyon dhe: cornishchoughs@rspb.org.uk

Gwreugh agan holya war Twitter: [@cornishchoughs](https://twitter.com/cornishchoughs)

Mar mynnowgh bos rann a'n Rosweyth Gwithans Paloresow ledanna, gwreugh pellgewsell orth Claire Mucklow war 07764 230246 po danvon ebost dhe: claire.mucklow@rspb.org.uk

Hag yn 2018 – dalleth lent dhe'n seson dinythi

Trelyans a dhe-rivas gans Claire Mucklow, sodhek rag eghennow ha bewvaow, RSPB (Kowethas Riel Difresyans Ydhyn) yn Kernow.

Dalleth lent dhe'n seson dinythi 2018 rag paloresow a Gernow re beu. Herwydh usadow ni a waytsen koplou an moyha sley dhe vos yn fordh kovians leun a-dhia an nebes dedhyow kynsa a vis Ebrel, mes gans misyow a gewer lyb, gorfennys gans an hwythow yeyn a-dhiwedhes, nyns yw marth i dhe dhelatya.

Yn despit dhe gewer dhrog a-dhia an hav passys, treusvewans ydhyn yowynk a'n vledhen dremenys re beu pur dha, kynth yw kales leverel poran y'n dedhyow ma awos bos lies edhen heb bysowyer y'n

poblans (bagasow a ydhnigow nag yllsyn gorra bysowyer herwydh liw warnedha drefen leow aga neyth dhe vos anhedhadow). An koplou tevesek oll a'n seson passys a faras yn ta ynwedh.

Yntanys on ni dhe vos ow mires orth 13 kopel y'n pols ma, an moyha nevra. Y hallsa bos moy, ha ni ow kortos ydhyn yowynkka kowlwul puptra. Ny wra an koplou ma maga ydhnigow yn sewen, byttegyns – unn kopel re skwardyas dhe-ves aga neyth seulabrys, martesen hemm yw tokyn a dhidollans na vos gwiw aga le diwisys. Koplou nowydh

erel a yll bos breder yowynk a wra arbrevis gans drehevel neyth kyns kavos kesparow erel yn bledhynnyow a-wosa. Ynwedh, oyow hag ydhnigow a yll bos predhys mar nyns yw an neyth kudh gwiw lowr yn shafta bal po down yn fow.

Oll an koplou – ple'th esons i desedhys?

Dhe leow liesek y'n AONB

(Ranndir Tekter Naturel a Bris)

a Gernow ymons i. Efander an paloresow a ystyn lemmyn a'n ranndiryow Tewynblustri (Newquay) ha Breanek (St Agnes), an als kledh a Bennwydh (Penwith), Penn Din (Pendeen) dhe Borthsenen (Sennen) ha Penn an Wlas (Land's End) dhyghowbarth a –dro dhe Vaya an Garrek (Mount's Bay) dhe'n Lysardh ha wortiwedh dyghowbarth war-tu ha'n Ros ha Pennardh (Nare Head), may hworta gorreydh unnik pries, meur y berthyan.

Mar kwelowgh palores dhe-ves a'n ranndiryow ma y'n nebes seythennyow ha »

misyow nessa, gwreugh agan gwarnya kettooth ha possybyl may hyllyn ni helerghi an pyth gwelys genowgh. Yn tevri, lowen on ni pub prys dhe dhegemes an taklow ma; kovnotys yns i oll ha'gan gwersons dhe helerghi gwrians paloresow a-dro dhe'n arvor (gwreugh danvon ebost dhe: cornishchoughs@rspb.org.uk).

Paloresow benow a omgemmer deverow kovia oll, ha'ga hesparow owth aga boosa orth an neyth; i a wra spena polsyow dheves a'n neyth rag omystynna, omgempenna hag omdroghya – omhowla ynwedh mar pe chons dhedha. Erbynn diwedh mis Ebrel y fydh an moyha oyow koviys, kyn pes an benynreydh esedha ha gorheri an ydhnigow dres seythen po moy dres kewer yeynna rag gwitha tomm aga horf heb pluvennow.

Ha'n seythennyow owth avonsya, an ydhnigow a wra demondya moy ha synsys bysi yw an dhew gar; y hyll bos kemmys ha pypm ydhnik – lies ganow dh'aga boosa. Paloresow a dheber anvellkeynegow kepar ha pryvennow kelyon garan (tipulids), preves del, hwiles, kulyeges reden ha moryon ha'ga oyow dre vras. An anvellkeynegow yn kawgh, kawgh bughes yn arbennek, yw hwilys gans an paloresow, ytho, ha hwi ow koheles bern ethennek a

gawgh bughes, pan esowgh hwi ow kerdhes a-hys an arvor, gwreugh minhverthin ha tybi 'boos paloresow'!

Erbynn mis Metheven a-varr y fydh paloresow yowynk ow neyja; py lies a vydh? Nyns o an vledhen yw passys an gwella ow tochyas askorruster (arta an seson kovia a holyas gwav ha yeyn ha glyb), ytho y fydh edhom dhyn a wortos ha gweles. ♦

Servisyow Eglos Dydhiasow Avisys

AN REVROND Chenon Jane Kneebone a dhanvon kedhlow a-dro dhe servisyow a dheu. Pub servis a wra dalleth dhe 3.00 eur, mar nyns yw ken derivys:

21a mis Gortheren, Eglos Sen Breaka war Wool Sen Jamys.

27ves mis Gortheren, Penneglos Truru, dhe 12 wh, Oferen Gewsys war Wool Sen Samson.

8ves mis Gwynngala, Eglospluw Lannust, Gwesperow an Orsedh

15ves mis Gwynngala, Chapel Methodek Sen Iv, Goldheys.

29ves mis Gwynngala, Eglos an Bluw, Tresulwedhen, Goldheys.

1a mis Kevardhu, Eglos Budhek, Servis Asvens.

15ves mis Kevardhu, Chapel Sen Iv, Servis Nadelik.

29ves mis Kevardhu, Eglos Sen Euny, Resrudh, Servis Nadelik.

5es mis Genver 2020, Eglos an Bluw, Lanystyli, Servis Stool.

Pella derivadow a-dhyworth:

Rev Chenon Jane Kneebone

☎ 01637 873135

☎ 07966 703924

janekneebone@gmail.com

Radyo an Gernewegva

Towlenn radyo yn Kernewek pub seythun restrys yw gans Matthi Clarke ILOW, KOWS HA NOWODHOW

www.anradyo.com

KEWSEL / KEDHLA
KARA
Radyo An Gernewegva

Tony Snell: Kemmynn Henni Youngman – ‘Myghtern Gesyow Unnlinennek’

Gesyer Henni (Henny) Youngman a veu genys yn Loundres y'n vlydhen 1906 mes yth omdhivroas dhe Evrek Nowydh gans y deylu hag ev hwath flogh. Ev a verwis yn 1998.

Aswonys yw ev avel ‘Myghtern Gesyow Unnlinennek’ hag y esyow re res awen dhe lies gesyer sa'bann dres an blydhynyow.*

*Ottomma nebes y esyow treyllys yn Kernewek gans **Tony Snell**. Y fydh moy yn An Gannas y'n misyow a dheu.*

- Yma genev arghans lowr rag durya dres remenant ow bywnans: war ambos my dhe verwel kyns peder eur dohajydh.
- Ow hothman gwella a dhiankas gans ow gwreg. Res yw dhymm avowa, yth esow ow yeuni war y lergh ev.
- My re beu pries dres dewgens blydhen, ha hwath yth esow ow kara an keth benyn: mar kwra ow gwreg diskudha, hi a wra ow ladha vy.

* *Gesyer sa'bann = Stand-up comedian*

• Pennklavjiores: “Doktour, an den na hag a gavas ahanowgh derivas owth afydhya yeghes da; ev a goedhas stag marow hag ev ow tos dhe'n porth.”

Doktour: “Ytho, gwra treyllya y gorf a-dro may havallo y vos ow kerdhes a-bervedh.”

- My ha'm gwreg re bia lowen dres ugens blydhen: ena wostiwedh ni a vetyas war-barth. ♦

Yeth an Werin nowydh yn Kembra West

KEWSEL Kernewek, esos ow tyski po mynnes dyski? Da lowr, furvys yw bagas byghan anstrothys yn Kembra West agynsow rag skoodhya devnydh an yeth. Da via genen klewes gans nebonan ha bos ganso po gensi hwans metya pub mis po dew rag hanafas a de po pinta. An tybyans yw dhe vetya yn leow dyffrans pub termyn a Caerfyrddin dhe Hwlffordd ha mar bell ages Aberystwyth!

Kestavewgh gans Kevin **07866 713607** po war linenn gans ebost dhe: rosieandkevknox@btinternet.com ♦

Difyk an Howl

treyllys a'n Frynkek a Jacques Prevert
gans Mick Paynter

Lowys Peswarthek, henwys ynwedh Myghtern Howl
Esa esedhys lieskweyth war y gador dollek*

Neb unn nos hag yth esa tewl

Hag ogas ha'n finwedh a y rewel

Myghtern an Howl re sevis a'y weli

Rag mos hag esedha war doll y gador,

hag ena vanisa†

* *Kador dollek = (hanow) commode*

† *Vanisa = (verb) to vanish*

Imaj: Louis XIV a Bow Frynk, 1702, liwans gans Hyacinthe Rigaud (1659-1743).

Ambosyow William ha Nancy

gans Mary Sutcliffe

Treylys hag amendys dhiworth *Classic Cornish Ghost Stories* keskuntellys
gans Paul White, dyllys gans Tor Mark

YTH esa nans yw meur a vlydhynow, mab pyskador neb a driga y'n Howl-sedhes. Dres an hav ev a oberi yn mayni lester y das, mes dres an gwav, ev o gweythor rag tiek war vargen-tir. An den yowynk ma, William y hanow, a gara yn truhd myrgh an tiek, y arvethor, ha hi a'n kara dres eghenn.

Pan dhehweli William dhiworth y ober war lester, an tiek pup-prys a'n arvetha arta, drefenn ev ha'y vyrgh dhe gavoës delit dhe woslowes orth hwedhlow yntanus a dherivas William yn kever traow koynt a welas ev war vor hag yn tiryow estren: an morviles, reunyon, morserf, an golowys a'n gledhbarth ha'n tiredhow oll a rew. Ev a's deriva yn kever menydhynow ow pistylla tan, hag avonyow a faglow. Ev re welsa charett Faro gwrekk war vorlann an Mor Rudh ha re dorrsa avalow oll a lusu dhiworth amal an Mor Marow, hag a-dreus an mor na ny ylli edhen vyth treusnija mes i a goedha marow y'n mordonnow. Ev re dochsa gwreg Lot, an wreg neb a veu treusfuryys yn peulven a hoelan.

Nancy a dybi bos William pur deg ha pur golonnek. Hi a'n kara dres eghenn. An tiek a'n synsi avel y vab y honan mes ny dhismygi ev bythkweyth y vyrgh dhe alloes y synsi avel kuv kolonn. Mes hy mamm yn skon re gonvedhsa Nancy dhe gara aga servyas ha hi a's deraylya yn sevur lieskweyth rag fowt a omreowta.

“Muskogenn osta, gokki dres eghenn. Ty a allsa demmedhi gans mab an tiek an moyha golusek yn Kernow. Ha mara'n kemmerses avel gour, servyas boghosek,

oll dha gerens ha kowethesow a wra dha skornya avel penn-pyst.”

Mes Nancy a worthybis, “Ny vern dhymm yn kever an gerens po an pyth a brederons. My a wra demmedhi gans an den a garav, mar temmedhav vy nebonan.”

Hy mamm a naghas William dhe ostya y'ga chi, mes hy thas, ow prederi y fia y flogh unnik omwethys dhe vernans, a leveris dh'y vyrgh ha William, mars ella ev a-ves rag assaya gul y fortun dhe Eynda West dres teyr blydhen, pan dhehwello ev, i a allsa demmedhi mar mynnsens.

William a gemmeras le yn mayni an lester ow koelya yn vyaj hir. Y'n nos kyns y dhibarth, ev a leveris “Duw genes” yn kowethek dhe das Nancy. Ev a surhas Nancy ev dhe dhehweles wosa le ages teyr blydhen ha hy demmedhi hag i a via golusek. An dhew a ambosas yn sad bos gwir an eyl dh'y gila ha, dhe wul aga liow moy sur, i a dhewas tan war an Garrek Sans dhe hanternos ha gelwel oll an Nerthyow yn Nev ha Dor dhe dhustunia aga soedh an eyl ha'y gila, yn bywnans po mernans. Ena i a leveris farwel ha William a dhiberthas dhe vos a-berveth yn y lester.

Teyr blydhen a bassyas ha mamm Nancy a assayas arta hag arta perswadya hy myrgh dhe vos ha bos gwreg neb tiek golusek. Mes dilea o dynya po keredhi. Wosa moy ages teyr blydhen dhe bassya, an voren a dheuth ha bos pur voredhek. Oll an termyn hi a wandra a-hys an alsyow yn pub kewe, hager-awel po howlsplann, yn nos po yn golow dydh. Ogas dhe bennardh war an als, yth esa karrek hir ow

poesa war-rag an amal. An le ma, kudhys yn gwels ha bryton o henwys ‘Gweli Nancy Deg’. Ena hi a wre gorwedha dres ouryow yn dydh ha treyweythow yn nos, ow kwaytyas dehwelyans William.

Tas Nancy a’s gwitha avel devesik nowydh genys, rag own hi dhe omdhisevel ha koedha dhiworth amal an karrek.

Yn loergann unn nos yn hy chambour, Nancy a glewas, yn delit, lev hy harer yn-dann hy fenester, ow leverel, “Osta yn kosk, keresik? Difun ha deus genev. Ow skath a’gan gwayt yn morlann. Deus ha ty a vydh ow benyn bries.”

“My a vydh genes sket,” a grias hi hag omwiska yn toeth bras ha poenya mes a’n chi. Hy modrep, neb a goska y’n kethsam chambour a viras orth an fenester ha gweles William soubys, glyb ha gwannliwek skruthus. Ha hi a welas Nancy ow kasa an chi ha poenya gans William war-tu ha’n mor. Yn skon an vodrep a omwiskas hag eth y’n vownder. Hi a welas Nancy pell a-rag gans William, ha hi a sywyas furvow an dhiw guv kolonn dres termyn berr. Mes ny allas hi aga drehedhes drefenn, dell hevel, i dhe slynkya a-hys an hyns karnek kepar dell vons degys war an gwyns ha, wosa nebes mynsennow an vodrep a’s aspias ow sevel war garrek vras ha platt, ryb skath ow neuvella ogas dhe benn an penn-tir. Ena niwl a dheuth ha kudha oll an mor ha’n loer

hag i res alsa mes a wel yn mysk an klegeryow. Mes pan glerhas an niwl, an vodrep a allas klewes kanow koynt ha kynvannel, kepar dell gana morvoren-yon galargan. Ena an loer a splannas arta, mes an skath ha’n guvyon kolonn res alsa mes a wel.

An vodrep eth dhe dre, le may sevis tas William oll reudhys. Ev re bia difunys a-dhesempis ha gweles William ryb an gweli, gwannliwek. William a leveris “Farwel, Tas ha Mamm. My a dheuth rag ow benyn bries ha res yw dhyn fistena a-ves kyns dydh-tardh.” Ena ev eth mes a wel avel spyrys.

Diwettha yn gorthugher, marnar a dheuth dhe’n chi. Soedhek chyf an lester o ev – kaptan an lester na re bia William, neb re dhothya ha bos pur sewen ha kavoes lester y honan. An soedhek a dherivas William, ow pos pur freth dhe weles y enesigva, dhe yskynna an wern an gorthugher kyns; an mordonnnow re bia gwyls hag ev a gollas y dhalghenn war an lovanweyth, koedha y’n mor ow frappya y benn war gledhrens. Ev a veudhas kyns i dhe alloes y sawya.

Ytho spyrys William re dhehwelsa dhe elwel Nancy may hallens kollenwel aga ambosow solem hag ev a’s ledyas ynwedh dhe vedh dowrek. ♦

GWELI Nancy Deg, ogas dhe Borthgorwydhow

Solempnita arbennik

Derivas ha skeusennow gans Ivor Frankell

YTH O dydh perfyth dhe dhemedhi dy'Sul dy'gol kemmyn an 6ves a vis Me. Solempnita arbennik a wrug hwarvos dhe'n chapel ensys yn Porthia avel rann a Fer Demedhyans yn Hel an Dre (*The Guildhall*), ow keskomunya ertach kernewek. Bardh keryes da Mick Paynter a ledyas an demedhyans, ow kul devnydh a'n tekst kresosel Darn Chartour.

Studhyoryon a'n yeth Kernewek a wrug gwari an rannow a venyn ha gour pries, ha Keur Heb Hanow dyworth

Pensans a ganas kanow Kernewek. Gans omglewans styr ha pystri, an dewbries lowen a veu 'demedhys'. An dharvos a diwedhas gans gwryth a Vro *Goth Agan Tasow*. ♦

Lowen on dhe dhegemmeres erthyglow a bup nivel a Gernewek ha skeusennow dhe vos dyllys. Y hyllir aga dannvon dhe:

an.gannas@gmail.com

An Gannas Niver 511
Mis-Gortheren 2019

© Kowethas an Yeth Kernewek
ISSN 1469 705X

An Gannas yw dyllys pub mis gans
Kowethas an Yeth Kernewek
An Skrifennyas yw Tim Hambly,
12 Stret an Duk, Lannstevan Wartha,
Kernow, PL15 8HD

☎ **01566 773716**

skrifennyas@btinternet.com

www.cornish-language.org

